

ПЕРЕДМОВА

Сучасний політичний та соціально-економічний розвиток України потребує постійного реформування та вдосконалення законодавства, яким закріплено правове становище громадян, організацій і їх об'єднань та встановлюються гарантії реалізації і захисту їх прав і свобод, визначених Конституцією й іншими законами України. Тому не дивно, що оновлення національного галузевого законодавства є сьогодні чи не основним питанням державно-правового життя.

Природно, що в таких умовах особливого значення набувають сучасні цивілістичні дослідження, предметом яких є висвітлення актуальних життєвих ситуацій відповідно до положень цивільного законодавства. Адже рецепіюючи передові надбання юридичної наукової думки та базуючись на нормах права, теоретичні дослідження забезпечують ефективну реакцію на потреби цивільного обороту.

На формування світогляду молодих юристів, що вивчають цивільне право та цивільний процес і досліджують актуальні проблеми сучасного законодавства з метою його вдосконалення, значно вплинула викладацька і наукова діяльність видатного науковця, знаного представника вітчизняної школи цивілістики Юрія Семеновича Червоного.

Юрій Семенович Червоний зробив значний внесок у розвиток юридичної науки України, зміцнення законності та правопорядку, виховав та сприяв вихованню багатьох відомих наукових та практичних працівників-правознавців України. Відомий науковець, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри цивільного процесу ОНЮА, учасник бойових дій, ветеран праці, заслужений юрист України, відзначений багатьма державними нагородами, він, безумовно, заслуговує на те, щоб його творчий спадок став набуттям широкого кола дослідників проблем вітчизняної цивілістики.

20 грудня 2008 року в стінах Одеської національної юридичної академії відбулося прощання з цим видатним науковцем. Провести його в останню путь прийшло багато людей, які його знали, любили, поважали. За ініціативою колег, які працювали разом з ним в Одеській національній юридичній академії, на честь цього видатного науковця було започатковано проведення щорічної наукової міжнародної конференції «Актуальні проблеми цивільного права та процесу», присвяченої пам'яті Юрія Семеновича Червоного.

Черговий збірник «Актуальні проблеми держави і права» виданий за результатами роботи конференції. У ньому розміщені статті з цивільного права та процесу, які стали результатом досліджень науковців ОНЮА, інших навчальних закладів та практичних працівників України.

Структура збірника визначена з урахуванням кола наукових інтересів Юрія Семеновича Червоного. Перший розділ збірника містить публікації, присвячені загальним проблемам цивілістики. Особлива увага тут приділена дослідженню держави з позиції юридичної антропології (В. В. Завальнюк), інституту застави в сучасній правових системах (О. С. Кізлова), імплементації Конвенції про працю в морському судноплаванні 2006 р. (Б. В. Бабін, Г. Ф. Півторак, С. В. Немерцалова), розмежуванню правосуб'єктності органів місцевого самоврядування у земельних

відносинах (Н. І. Данілко), правовим проблемам реєстрації морських суден під «зручними» прапорами (Л. М. Давиденко), понять «форми» та «способи» захисту екологічних прав громадян України (Л. А. Калишук), співвідношенню понять професійності та компетентності у правовій сфері (А. В. Званчук), природного та позитивного права (С. І. Клім) тощо.

Другий розділ присвячений проблемам цивільного процесу, оскільки Юрій Семенович Червоний тривалий час займався адвокатською діяльністю, нерідко виступав у судах в ролі представника учасників цивільних спорів та з перших днів створення в складі Одеської національної юридичної академії кафедри цивільного процесу і аж до останніх днів свого життя працював завідувачем цієї кафедри. Значна увага тут приділена проблемним питанням здійснення правосуддя в цивільному судочинстві (В. С. Бігун), деяким питанням касаційного провадження (Р. М. Мінченко), перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами (І. В. Андронов), процесуальним особливостям розгляду справ щодо обмеження цивільної дієздатності фізичної особи (Н. В. Волкова), проблемам реалізації принципів змагальності й диспозитивності у Цивільно-процесуальному кодексі України (Ю. В. Неклеса), дослідженню процесуальних особливостей призначення судово-психіатричної експертизи (О. М. Соломахіна), юридичної природи цивільного позову у кримінальному судочинстві України (К. В. Можаровська), захисту прав людини у цивільному судочинстві (Г. М. Ахмач), справ щодо поділу спільного майна подружжя (Ю. Ю. Цал-Цалко) тощо.

У третьому розділі збірника містяться статті, присвячені актуальним питанням цивільного права, що дозволяє читачам скласти більш повну уяву про актуальні питання як загальної теорії цивільного права, так і зобов'язального, сімейного, житлового права. Зокрема, розглядаються питання розмежування цивільних правовідносин інтелектуальної власності та інформаційних правовідносин (Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова), особливості зобов'язань, що виникають з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (Т. С. Ківалова), співвідношення понять «послуга» і «обслуговування» у сфері туризму (О. С. Адамова), поняття винаходу у законодавстві України (Є. Ш. Гарєєв), питання, пов'язані з правовою охороною комерційних (фірмових) найменувань в Україні (Л. Д. Романадзе), порядку укладення рентних договорів (Г. В. Озернюк), зобов'язань за брокерським договором (Ю. Г. Орзіх), досліджується місце юридичних фактів у реалізації інформаційної функції цивільного права (М. В. Матійко), порядок визначення прізвища, імені та по батькові дитини (С. А. Чванкін), забезпечення житлових прав людини (І. В. Гаверська) та інші.

За результатами розгляду вищезазначених питань науковцями та практичними робітниками пропонуються актуальні зміни у нормативні акти з метою удосконалення цивільного законодавства України. Отже, поданий збірник можна вважати вагомим внеском сучасних юристів, натхненних діяльністю свого вчителя і наставника Ю.С. Червоного, у вирішення проблеми вдосконалення українського права.

Сергій КІВАЛОВ,

доктор юридичних наук,
професор, академік АПН України,
президент Національного університету
«Одеська юридична академія»